

YTTRANDE

Dnr: KS 2019-0526

Miljö- och energidepartementet
Att. m.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: Gunilla.Blomquist@regeringskansliet.se

Betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13) (M2019/00661/S)

Med sina 5,9 miljoner medlemmar är Svenska kyrkan Sveriges största idéburna organisation. Svenska kyrkans hållbarhetsarbete tar utgångspunkt i övertygelsen om alla människors lika värde, mänsklighetens ansvar för skapelsen och hoppet om en gemensam framtid. Svenska kyrkan ser FN:s globala mål för en hållbar utveckling (Agenda 2030) som ett strategiskt verktyg för det egna arbetet. Kyrkan bidrog också aktivt i diskussionerna i Sverige och i FN inför att agendan antogs. Kyrkans eget arbete redovisas på www.svenskakyrkan.se/agenda2030 och omfattar både arbete i Sverige och internationellt genom Act Svenska kyrkan¹.

Kristen tro bärs av tanken att livet alltid är något mer än det vi ser på ytan. Alla vet att överlevnad handlar om mer än mat och kläder. Utan kärlek, sammanhang och mening stagnerar människan. Så är det också i det gemensamma livet. Samhörighet och tillit ger förutsättningar för ett samhälle som vågar tänka framåt och som vill ta ansvar för världens framtid. Svenska kyrkan talar om det kristna hoppet. Vi tror att det till synes omöjliga kan bli verklighet och att människans uppgift är att aktivt bidra till detta.

Alltså lyfter Svenska kyrkan, liksom andra organisationer, även de andliga och existentiella frågorna i arbetet för en hållbar utveckling. FN:s barnkonvention betonar barnets rätt till en levnadsstandard som krävs för att barnet ska kunna utvecklas inte bara fysiskt utan också psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Världshälsoorganisationen talar om hopp, harmoni, helhet, meningsfullhet, förundran, andlig kontakt, personlig tro och gemenskap som centrala byggstenar i alla människors liv. Agenda 2030 fokuserar på sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhetsfrågor. Svenska kyrkan anser att om inte de existentiella och andliga frågorna blir en självklar del i arbetet för en hållbar utveckling, kommer detta arbete inte att nå den framgång som världens tillstånd kräver. Exempelvis kräver genomgripande livsstilsförändringar en andlig mognad som kan hantera frågor om mening, offer och det gemensamma goda.

¹ Act Svenska kyrkan bedriver, tillsammans med kyrkor och trosbaserade organisationer i andra länder, dels ett långsiktigt utvecklingsarbete, dels humanitärt bistånd. Mer information: <https://www.svenskakyrkan.se/act>.

SVENSKA KYRKANS YTTRANDE

Svenska kyrkan tillstyrker utredningens förslag i stort, men har synpunkter på några enskilda delar som utvecklas nedan.

Svenska kyrkan föreslår:

- Att det föreslagna riksdagsbundna målet betonar att ingen ska lämnas utanför.
- Att den föreslagna Agenda 2030-kommittén ges i uppdrag att även ta i beaktande andliga och existentiella aspekter. Hur kan Agenda 2030-arbetet skapa förutsättningar för till exempel tillit, gemenskap och hopp? Detta är aspekter som är nödvändiga att arbeta med för att uppnå en hållbar utveckling.
- Att ansvariga myndigheter utses för varje delmål, särskilt inom områden där delegationen identifierat genomförandegap.
- Att effekter i utvecklingsländer fortsätter att uppmärksammas och att myndighetssamordning säkerställs i syfte att undvika och hantera målkonflikter, i linje med Politik för Global Utveckling.
- Att potentialen av sociala innovationer uppmärksammas mer.
- Att lokala Agenda 2030-färdplaner främjas.
- Att en långsiktig och förutsägbar strategi tas fram för att åstadkomma en hållbar finansiering av civilsamhällets deltagande i genomförandet av Agenda 2030.

I tillägg till ovan nämnda punkter ser Svenska kyrkan stora möjligheter att stärka det människorättsliga perspektivet i agendan, genom att använda det människorättsliga systemet och dess uppföljningssystem. Det senare kan även användas för rapportering gentemot Agenda 2030:s mål.

SKÄL

5.1 Riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030

Svenska kyrkan välkomnar att delegationen särskilt nämner åtagandet att ingen ska lämnas utanför, bland annat genom beskrivningen ”att de som står längst utanför i dag ska prioriteras” i arbetet framåt.

Svenska kyrkan föreslår att den centrala betydelsen av åtagandet om att ingen ska lämnas utanför bekräftas genom att ingå i det riksdagsbundna mål som delegationen föreslår. Följande omskrivning föreslås:

”Sverige är ledande i genomförandet av FN:s Agenda 2030 för miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling där ingen lämnas utanför, vare sig nationellt eller internationellt. [...]”

6.1 En Agenda 2030-kommitté t.o.m. 2030

Svenska kyrkan stödjer förslaget om att inrätta en kommitté och dess föreslagna uppgifter.

Betänkandet benämner i ytterst liten utsträckning den betydelse som tillit, social sammanhållning, gemenskap, hopp och upplevd mening har för en gynnsam samhällsutveckling. Detta är aspekter som är nödvändiga att aktivt arbeta med och för, i syfte att uppnå målen. Brist på tillit - mellan människor och mellan medborgare och samhällsinstitutioner - kan hindra eller begränsa förutsättningarna för att uppnå målen. Ett framgångsrikt Agenda 2030-arbete kan däremot främja tillit, skapa gemenskap och bidra till hopp, inte minst hos en ung generation där en hög andel idag uppger att de saknar framtidstro.

Svenska kyrkan föreslår att kommittén ges i uppdrag att belysa och bevaka de existentiella perspektiven i linje med ovan nämnda resonemang.

7.2 Ansvar för hållbar utveckling i myndighetsförordningen

Delegationen diskuterar i begränsad utsträckning frågan om ansvaret för att följa upp, identifiera luckor samt föreslå och samordna åtgärder i relation till de enskilda delmålen. Detta är särskilt viktigt med tanke på att målen hänger ihop och det faktum att det finns såväl synergier som målkonflikter mellan målen.

Svenska kyrkan rekommenderar att det utses ansvariga myndigheter för samordning och uppföljning av delmålen, i synnerhet för de delmål där genomförandegap tidigare har identifierats av delegationen.

7.6 Hållbar utveckling i de offentliga utredningarnas arbete

Både regeringen och delegationen ser Politiken för Global Utveckling (PGU) som ett centralt verktyg för genomförandet av Agenda 2030. De förslag som delegationen presenterar, om konsekvensanalyser i alla offentliga utredningar samt regelbunden resultatredovisning till riksdagen, kan ses som en utvidgning av PGU. I stället för att som i PGU väga in påverkan på ”en rättvis och hållbar global utveckling”, genom både ett rättighetsperspektiv och ett fattigdomsperspektiv, ska nu påverkan på miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling, i Sverige såväl som globalt, vägas in.

Svenska kyrkan föreslår att regeringen säkerställer fortsatt uppmärksamhet på effekter i utvecklingsländer och rekommenderar myndighetssamordning för att undvika och hantera målkonflikter i linje med PGU.

8.1 Agenda 2030 i finansieringen av forskning och innovation

Svenska kyrkan menar att sociala innovationer borde framhållas tydligare, jämsides med tekniska innovationer, när forskning och innovation avseende Agenda 2030 stimuleras och premieras.

9.4 Länsstyrelsens roll och regional samverkan i arbetet med Agenda 2030

Delegationen betonar att kommuner, landsting och länsstyrelser har ett viktigt ansvar för agendans genomförande på lokal och regional nivå, men ger svag vägledning för hur detta kan ske.

Svenska kyrkan förespråkar att lokala färdplaner för genomförande av agendan upprättas. Sådana färdplaner kan utgöra ett redskap för att synliggöra synergier och målkonflikter och för att hålla en bred blick på hur olika frågor och värden samspelar i det lokala. Färdplaner skulle också kunna möjliggöra viktigt visionsarbete – som i sig skulle kunna främja delaktighet, social sammanhållning och tillit när en bredd av röster tillåts komma till tals. Färdplansarbetet skulle kunna utgå ifrån en analys av lokalsamhällets utmaningar och styrkor, och innefatta en inventering av vilka resurser som näringsliv och civilsamhället kan bidra med, inte minst med hjälp av barn och ungas egna röster.

Svenska kyrkan är en decentraliserad organisation med en rikstäckande verksamhet i 13 regionala stift och i över 1300 lokala församlingar. Detta skapar goda förutsättningar för att aktivt bidra i det lokala och regionala arbetet, utöver det arbete som sker på nationell nivå och internationellt.

Svenska kyrkan rekommenderar regeringen att främja tillkomsten av lokala Agenda 2030-färdplaner genom att anslå ekonomiskt stöd för att utveckla arbetsmodeller, där kommuner och regioner tillsammans med näringsliv, akademi och civilsamhälle får möjligheter att delta.

Avsnitt 13 – Civila samhällets roll i genomförandet

Civilsamhällets erfarenhet och innovativa potential är ännu i låg grad utnyttjad. Civilsamhällets roll att stödja inkludering, delaktighet och sammanhållning kan inte underskattas. Men civilsamhällesorganisationer har särskilda utmaningar när det gäller att finansiera deltagandet i arbetet med de globala målen och i innovationsprocesser, inte minst på det lokala och regionala planet. Om potentialen ska kunna utnyttjas, måste finansieringslösningar utvecklas.

Svenska kyrkan ser mycket positivt på delegationens förslag om att främja samverkan mellan det offentliga och civilsamhället genom idéburet offentligt partnerskap (IOP). Genom att IOP bygger på en gemensam dialog kring identifierade samhällsproblem, snarare än vertikala relationer mellan idéburna och det offentliga, bör väl genomförda IOP ses som ett viktigt bidrag till ett levande demokratiskt samhälle. Svenska kyrkan noterar också att det pågår en statlig utredning om idéburna aktörer i välfärden som kan ge viktiga inspel till arbetet med Agenda 2030.

Svenska kyrkan menar att det är väsentligt att långsiktig och förutsägbar offentlig finansiering ställs till förfogande för civilsamhällets organisationer, för att bidra till att civilsamhällets fulla potential kan tas till vara i arbetet för att uppnå agendans mål, bland annat genom sociala innovationer. Svenska kyrkan ser också betydelsen av ett mer frekvent användande av samverkansformen IOP.

Svenska kyrkan föreslår att regeringen tar fram en långsiktig strategi för en hållbar och förutsägbar finansiering av civilsamhällets deltagande i genomförandet av Agenda 2030.

Uppsala den 24 maj 2019

På kyrkostyrelsens vägnar



Antje Jackelén
Ärkebiskop, ordförande



Gunilla Hallonsten
Avdelningschef